

Els vals monetaris dels serveis públics de Barcelona durant la guerra 1936-1939

ANTONI TURRÓ

A causa de la crisi de moneda divisionària que patí toda la zona republicana durant la guerra que en diuen civil, Barcelona procurà solucionar el problema per mitjà de l'emissió de paper moneda municipal de diferents valors, però, atès que aquesta emissió monetària oficial de l'Ajuntament barceloní fou relativament tardana, els serveis de transports municipals (autobusos, metros, tramvies, trens de barriada) ja havien emès, des de la darrerria del 1936, unes sèries de vals per facilitar el pagament dels seus bitllets de trajecte (vegeu *Acta Numismàtica* núm. 24 (1994), p. 175-189).

Avui estudiarem els vals monetaris emesos pels serveis públics de Barcelona, els quals també contribuïren a solucionar el problema de la manca de fraccionari.

SERVEIS ELÈCTRICS UNIFICATS DE CATALUNYA (L'ACTUAL FECSA)

La tresoreria d'aquesta empresa, que tenia la seu de la seva direcció comercial a la plaça de Catalunya, 2, edità a la darrerria de l'any 1936 uns vals dels valors d'1 pesseta i de 25 cèntims per un import total que no coneixem exactament però que podríem estimar en unes 15.000 pessetes.

Curiosament, els vals d'una pesseta porten indicada la data del seu venciment (maig 1937) i estan signats a mà a l'anvers i al revers. Estan legalitzades a l'anvers amb un segell rodó en tampo violeta i datat que diu «Caja General-Riegos y Fuerzas del Ebro-29 Abr. 37» i amb un segell rectangular, també en tampo violeta, al revers que diu «Sub Comitè Central R.F.E. – CNT-UGT – plaça Catalunya, 2».

Els vals de 0,25 pessetes no porten data d'emissió ni de venciment, i no estan

SERVEIS ELECTRICS UNIFICATS DE CATALUNYA

Val per 1 pta.

Reemborsament forços durant Maig 1937

0534 *

Almira

1

SERVEIS ELÈCTRICS UNIFICATS DE CATALUNYA

PLAÇA CATALUNYA, 2

VAL PER **0'25** PTIES.

TRESORERIA

14455 *

R.P.E.

2

signats però sí legalitzats amb un segell rodó en tampó vermell o violeta que diu «Serveis Elèctrics Unificats de Catalunya-Consell d'Emprsa-plaça Catalunya, 2 – Grup Ebro» i perforats amb les inicials RFE (Riegos y Fuerzas del Ebro).

Tots estan numerats i són d'un format rectangular de 65 x 97 mm:

Núm. 1: 1 pesseta. Cartolina blau pà•lid impresa en negre.

Núm. 2: 0,25 pessetes. Cartolina crema impresa en negre.

AIGÜES DE BARCELONA

El Sindicat Obrer de les Aigües de Barcelona emeté l'1 d'abril de 1937 uns vals dels valors de 2 pessetes, 1 pesseta i 50 cèntims marcats amb la sèrie A i numerats. En desconeixem la quantitat total emesa. Estan signats pel president i pel caixer, i legalitzats amb un segell en sec que diu «Aigües-Comitè Central». El revers està ocupat per un dibuix format per l'anagrama de les inicials «SGAB» (Societat General d'Aigües de Barcelona). Tots són en paper de barba blanc.

Núm. 3: 2 pessetes. Imprès en negre sobre fons blau. Format de 73 x 100 mm.

Núm. 4: 1 pesseta. Imprès en negre sobre fons beix rosat. Format de 68 x 92 mm.

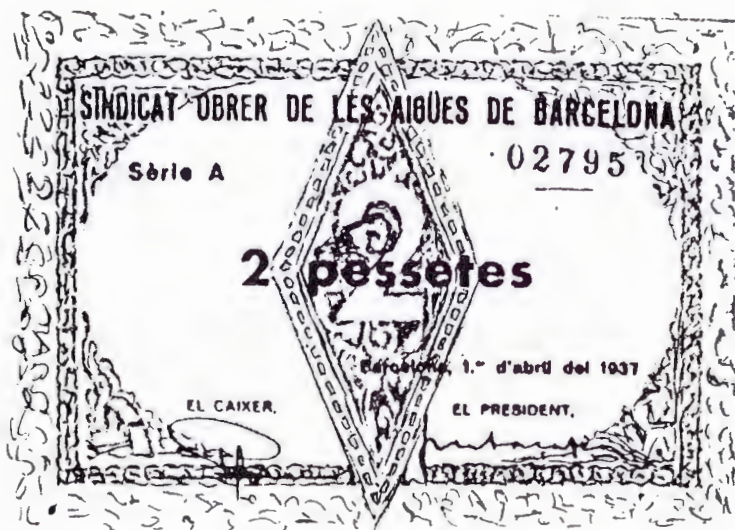
Núm. 5: 50 cèntims. Imprès en negre sobre fons marró. Format de 62 x 84 mm.

La tresoreria de l'empresa Aigües de Barcelona, que fou col·lectivitzada, creà l'any 1937 uns vals dels valors de 10 i de 5 cèntims, numerats i no signats, però sí legalitzats amb un segell en sec quadrat que diu «Comitè Central-Aigües». Paradoxalment, aquest vals estan escrits en castellà. Aquests vals són de cartó gris clar a l'anvers i blanc al revers, i són en format de 40 x 55 mm, i impresos en negre.

Núm. 6: 10 cèntims.

Núm. 7: 5 cèntims.

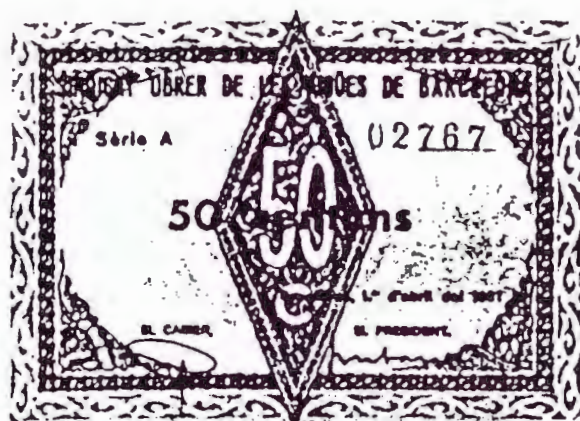
En la immediata postguerra, mentre continuaven els problemes per la manca de divisionari i estaven prohibides les emissions monetàries municipals, la S.G.A.B. (Societat General d'Aigües de Barcelona) i la ECASRLL (Empresa Concessionària d'Aigües Subterrànies del Riu Llobregat), la direcció comercial de les quals era al passeig de Sant Joan 39, de Barcelona, emeteren l'any 1939 uns discs de cartó amb una molt completa sèrie de valors que anaven des dels 75 cèntims als 5 cèntims, passant pels 50, 25, 20, 15 i 10 cèntims, per a l'ús exclusiu dels seus empleats, i circularen fins a l'any 1945. Escrits evidentment en castellà, són impresos en negre sobre cartó cuiro, sense cap signatura ni segell.

3

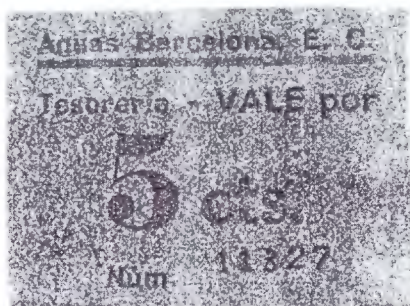
4

5

6

7

8

9

10

	<i>Pessetes</i>	<i>Diàmetre (en mm)</i>
Núm. 8	0,75	41
Núm. 9	0,50	41
Núm. 10	0,25	40
Núm. 11	0,20	40
Núm. 12	0,15	38
Núm. 13	0,10	32
Núm. 14	0,05	28

GAS

No coneixem cap valor monetari emès per la Companyia distribuïdora de gas de Barcelona.

COMPANYIA TELEFÒNICA

La Tresoreria de Barcelona de la Companyia Telefònica Nacional d'Espanya, situada a la plaça de Catalunya, cantonada al carrer de Fontanella, emeté uns discs monetaris en cartó dels valors de 25, 10 i 5 cèntims. Aquests discs no estan signats però sí legalitzats amb les inicials perforades «CTNE», però molts d'aquests discs circularen sense aquesta legalització. Aquests vals porten impresa al revers una llarga explicació sobre el seu ús i el seu reembossament, i estan escrits en castellà.

Núm. 15: 25 cèntims. Cartó blanc imprès en negre. Diàmetre de 33 mm.

Núm. 16: 10 cèntims. Cartó beix imprès en negre. Diàmetre de 30 mm.

Núm. 17: 5 cèntims. Cartó blau imprès en negre. Diàmetre de 28 mm.

Això és tot el que sabem pel que fa a les emissions monetàries dels serveis públics de Barcelona.

11

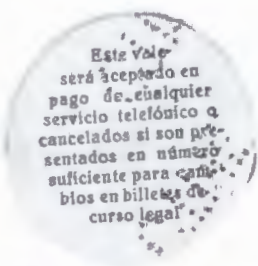
12

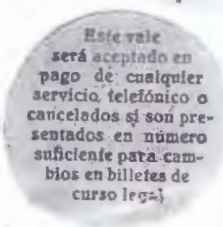
13

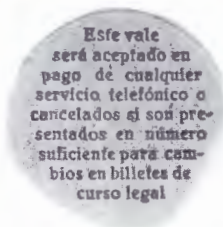
14

15

16

17